

LÄRARHANDLEDNING

DANS

Human

ESTRAD NORR

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

VÄLKOMMEN

År 2020 blev ett år som kommer att skrivas in i historieböckerna. Coronaviruset som spreds över världen nådde också till Jämtland och Härjedalen, och Estrad Norrs föreställningar fick liksom så mycket annat ställas in eller skjutas på framtiden.

Vi befinner oss nu, i januari 2021, fortfarande i en situation där det är omöjligt att på ett smittsäkert sätt göra det som vi alla längtar efter – att få träffas fysiskt. Istället för att helt ställa in arbetet med dansföreställningen Human, vill vi nu undersöka ett nytt sätt att möta vår publik – digitalt. Vi hoppas och tror att samarbetet mellan ensemblen och Er, publiken, kan bidra till spännande samtal och kreativitet såväl i klassrummen som hos våra dansare och musiker.

I följande material förklaras upplägget för Human 2021. Här finner du också tips på samtalsmetoder och övningar som rekommenderas när du arbetar med din klass.

Har du några tankar eller frågor om lärarhandledningen är du varmt välkommen att höra av dig till dramapedagog Linnea Lundberg. Har du övriga frågor om dansföreställningen Human kan du kontakta producent Anna Eriksson. Välkommen!

Linnea Lundberg, dramapedagog

linnea.lundberg@regionjh.se
063-14 67 20 / 073-097 18 38

Anna Eriksson, producent

anna.m.eriksson@regionjh.se
063-14 67 13 / 070-690 30 52

Estrad Norr

www.estrادنorr.se
Facebook.com/estrادنorr
Instagram @estrادنorr

Besök oss

Estrad Norr, Kulturen
Kronrikesvägen 93 c
Folkets Hus, Östersund

Skicka post

Region Jämtland Härjedalen
Estrad Norr, Kulturen
831 83 Östersund

Innehåll

Human 2021 – arbetsprocessen	5
Tankekartan	6
Att samtala om en konstupplevelse	8
Att tolka och reflektera genom rollspel	10
Övningar: att skapa eget	12
Avslutningsvis	18
Referenslitteratur och media	19
Medverkande och kontaktuppgifter	21

Human

Arbetsprocessen är uppdelad i fyra steg och startar med att du och dina elever ska ta fram fem ord som ni förknippar med begreppet *human*.

Steg 1

Vecka 5-6

Du och din klass tar fram fem ord som ni förknippar med begreppet *human* (*mänsklig*). Orden skickas sedan till: anna.m.eriksson@regionjh.se senast onsdag 10 februari 2021. Förslag på samtalsmetod för att arbeta fram orden hittar du i nästa avsnitt.

Steg 2

Vecka 7-11

Ensemblen tar del av orden och gestaltar dem på varsitt håll. Gestaltningarna filmas, klipps ihop och skickas sedan till dig som lärare.

Steg 3

Vecka 11 och framåt

Du ser filmen tillsammans med dina elever.

Steg 4

Vecka 11 och framåt

Du och dina elever samtalar om vad ni sett, och prövar själva på en eller flera gestaltningsövningar. Förslag på samtalsmetoder och övningar hittar du i det här materialet i avsnitten *Att samtala om en konstupplevelse* samt *Övningar: att skapa eget*.

Tankekartor

I det första steget vill vi att du och din klass kommer fram till fem ord som ni kopplar till det engelska begreppet *human* (*mänsklig* på svenska). Nedan följer den samtalsövning som vi rekommenderar att du använder när du arbetar med din klass i det första steget.

Samtalsövning: Tankekarta

Använd gärna en whiteboardtavla, en interaktiv skrivtavla eller annat skrivverktyg för att samla era tankar.

Skriv upp ordet ”mänsklig” på tavlan. Låt sedan eleverna associera fritt – vad tänker de på när de hör/ser ordet? Börja gärna med att låta eleverna fundera någon minut på egen hand, alternativt i mindre grupper. Samla sedan i helgrupp alla möjliga ord och begrepp som eleverna kommit på. Låt övningen ta tid och öppna upp för så många olika associationer som möjligt – här finns inga rätt eller fel! När du har tavlan fylld av olika ord – grupperna orden och kom fram till fem ord som får representera era tankar.

Skicka in orden

Skicka orden till anna.m.eriksson@regionjh.se senast onsdag 10 februari 2021.

”Mänsklig”

Att samtala om en konstupplevelse

Under vecka 11 skickas ensemblens tolkning av era ord till dig som lärare, och du ser den tillsammans med dina elever. Efter det är det dags att reflektera kring vad ni sett.

Det finns flera olika sätt att bearbeta en konstupplevelse på. Den här handledningen tar sin utgångspunkt i Riksteaterns material Att öppna nya världar samt Regionteater Västs skrift Prata scenkonst – en enkel metod för klassrummet. Båda texterna finns tillgängliga digitalt för dig som vill läsa mer om att samtala om scenkonstupplevelser med barn och unga. Information om hur du hittar skrifterna finner du längre ned i materialet, under rubriken *Referenslitteratur och media*. Nedan beskrivs en samtalsmetod för att prata om scenkonst, som du kan använda dig av i samtal om filmen.

Beskriva, tolka och reflektera

I samtal om en konstupplevelse kan det vara bra att börja med att **beskriva** vad ni upplevt. Försök att vara så konkreta som möjligt:

- Hur många personer var med i filmen?
- Hur rörde sig dansarna? (Snabbt, långsamt, ryckigt, mjukt? Vilka kroppsdelar användes?)
- Hur lät musiken/ljudet? (Vilka instrument användes? I vilket tempo gick musiken – snabbt, långsamt? Lät det ljusst eller mörkt? Starkt eller svagt? Om ni har lite mer musikkunskaper kan ni här passa på att analysera mer: gick det i moll eller dur? I vilken eller vilka taktarter?)
- Hur såg dansarnas/musikernas kläder ut?

Era tankar kan samlas i en gemensam tankekarta.

Efter att ha beskrivit vad ni sett i filmen kan ni gå vidare till att **tolka** vad ni sett. Till det kan ni använda er av frågan 'varför?':

- Varför tror du att dansarna rörde sig på det sättet som de gjorde? Vad tror du att de ville visa/berätta med det?
- Varför tror du att musiken lät just som den gjorde?
- Ni vet redan att ensemblen har utgått ifrån era ord – kan ni få syn på dem i dansarnas/ musikernas tolkningar? På vilket sätt i så fall?

Viktigt att poängtera är att varje person här utgår från sin egen upplevelse – det kan finnas många olika uppfattningar om varför filmen såg ut just som den gjorde, och i det här sammanhanget finns det inga rätt eller fel svar.

Efter att ha fokuserat på att tolka vad ni sett kan ni gå vidare till att **reflektera** mer fritt:

- Vad väckte filmen för tankar eller känslor?
- Fanns det något i filmen som du kände igen dig i, från situationer i livet eller från något du sett/hört tidigare?
- Finns det något som du skulle vilja förändra i filmen och i så fall varför?

I reflektionen kan många olika upplevelser komma fram – kom ihåg att det i det här sammanhanget inte finns några rätt eller fel svar. Förslag på frågeställningar för att få eleverna att utveckla sina resonemang kan vara "Hur menar du?" och "Kan du ge något exempel?".

Att tolka och reflektera genom rollspel

Frågorna i föregående avsnitt kan behandlas genom diskussion i helklass eller smågrupper, men det går också att använda sig av andra samtalsformer för att bearbeta upplevelsen. Nedan beskrivs ett sätt att samtala genom rollspel.

Panelsamtal med de olika konstnärerna

Dela in klassen i mindre grupper, där varje grupp får klä på sig rollen som någon av dansarna eller musikerna i filmen. Låt eleverna få fundera en stund i respektive grupp kring hur de gjort sina konstnärliga val till filmen. Genomför sedan ett rollspel i form av ett panelsamtal, där du som lärare är samtalsledare och ställer frågor till respektive grupp. Exempel på frågor kan vara:

- Varför valde du att röra dig på just det sättet?
- Hur kom ni fram till vilka instrument ni skulle använda?
- Hur kom det sig att musiken kom att låta just så?
- Om ni hade mer tid och pengar, hur skulle ni vilja utveckla filmen?
- Vad var svårast i arbetet och vad är ni mest stolta över?

Om eleverna svarar kortfattat – försök att ställa följdfrågor, gärna specifika sådana: Varför valde ni att göra kullerbyttor? Varför valde ni att ha med maracas i musiken? Vad ville ni berätta med trumpetsolot i mitten?

Övningar: att skapa eget

Nedan ges förslag på övningar som handlar om att skapa med konstnärliga uttryck. Du kan välja att göra samtliga övningar med din klass eller välja ut någon av dem som du tycker känns intressant. Övningarna är tänkta att fungera som inspiration, och du kan själv modifiera dem så att de passar just din elevgrupp.

Att gestalta med kroppen

Dansarna i filmen utgick i sina tolkningar från era utvalda ord. Hur kan det gå till att göra en tolkning från ord till kropp, eller från musik till kropp?

I följande tre övningar får eleverna prova på gestaltning med hjälp utav kroppen. Övningarna kan göras i ett vanligt klassrum, men se till att ställa eventuella stolar och bord åt sidan så att ni har utrymme att röra er på.

Jag är...

I den här övningen ska eleverna tillsammans bygga en stillbild med hjälp av sina kroppar.

Samla hela gruppen i ena änden av rummet.

En person går ut på golvet framför de andra, intar en position och säger vad hen föreställer, exempelvis "Jag är ett träd". Sedan går nästa person upp och lägger till något till bilden, genom att inta en position och berätta vad hen föreställer, "Jag är en blomma som växer bredvid trädet". Därefter kommer nästa person upp och bygger på bilden, "Jag är en människa som ska plocka blomman", och så vidare. Övningen fortsätter tills samtliga elever är uppe på golvet och alltså med i bilden.

Gör gärna övningen mer än en gång, så att eleverna hinner förstå upplägget och bli mer bekväma i att delta.

Ibland kan det hända att elever ”kör fast” och inte kommer på något att gestalta. Här kan du hjälpa till genom att be gruppen om förslag på vad som kan läggas till. Det viktiga är inte att varje person har en originell idé, utan att alla vågar delta och får prova på att gestalta något med sin kropp.

Hjälp eleverna att tänka ”utanför boxen” genom att komma med lite ”knasiga” exempel när du instruerar övningen, som till exempel ”Jag är trädets skugga”, ”Jag är en hund som kissar på trädet”, ”Jag är hundens koppel”. Målet är inte att skapa en realistisk bild – uppmuntra kreativa idéer!

Pröva gärna att låta eleverna bygga bilden utan att de måste gå upp i någon speciell ordning. Att stå på led och vänta på sin tur kan skapa nervositet och prestationsångest, vilket du vill försöka komma bort ifrån med den här övningen.

Från ord till kropp

Ta fram orden som ni valde ut från samtalet om begreppet mänsklig. Dela in eleverna i mindre grupper (ca. 3-5 personer). Tilldela varje grupp ett av de ord som ni fick fram genom samtalet. Låt sedan varje grupp skapa en stillbild, som på något sätt gestaltar ordet.

Därefter får eleverna visa sina stillbilder för varandra. Innan varje grupp får avslöja vilket ord de gestaltat kan du passa på att låta resten av klassen öva på att beskriva och tolka genom att kort diskutera:

- Vad ser vi?
- Varför ser det ut som det gör - vad tror vi att de försöker att gestalta?

Vill du arbeta vidare med övningen kan du utveckla den genom att låta stillbilden få liv och börja röra på sig, eller att låta eleverna lägga på tal/ljud till sin gestaltning.

En musikalisk scen

Välj ut en låt, gärna utan text. Lyssna på låten tillsammans med eleverna. Be eleverna att, medan ni lyssnar, försöka föreställa sig en film eller scen där musiken skulle kunna höra hemma. Här kan det underlätta att blunda. Dela därefter in eleverna i grupper, och ge dem i uppgift att skapa en liten scen som de ska framföra till musiken – en scen per grupp. För att förstärka ett uttryck kan det vara bra att begränsa ett annat. Instruera därför eleverna att inte använda sig av tal i scenen. Det är musiken och det fysiska uttrycket som får berätta i det här sammanhanget. Eleverna får sedan spela upp scenerna för varandra.

Här kan du återigen passa på att låta eleverna beskriva och tolka varandras scener.

Ett sätt att minska eventuell prestationsångest i elevgruppen kan vara att inte ge dem alltför lång tid till förberedelse. Under tidspress gäller det att fatta snabba beslut, och resultatet kan inte bli ”fulländat”. Det kan gott och väl räcka med fem minuters betänketid och repetition. Det viktiga är att eleverna samarbetar, använder sin kreativitet och gestaltar något med sina kroppar.

Låttips

Tryter fantasin vad gäller val av låt, kommer här några förslag i olika genrer. Samtliga finns tillgängliga via Spotify.

- 232 Strängar: *Tankesamlaren* från albumet *Spunnet*
- Chet Baker: *Rondette – Instrumental* från albumet *Chet in Paris*
- Detektivbyrån: *Rymden I en Låda* från albumet *Wermland*
- Ital: *Healing Light* från albumet *Spiritual Vibes*
- Niklas Paschburg: *Holtnevel* från albumet *Tuur mang Welten*
- Ranarim: *Slängpolskor* från albumet *För världen älskar vad som är brokot*

Bilder från föreställningen Human – Observation of mankind 2020.

Att skapa utifrån ett tema

I framtagandet av era ord behandlades begreppet mänsklig genom samtal, och temat gestaltades sedan genom dans/rörelse och musik. Ett sätt att arbeta vidare kan vara att låta eleverna utforska temat genom andra estetiska/konstnärliga uttryck. Du kan exempelvis låta eleverna undersöka temat genom bildkonst, teater eller kreativt skrivande.

Det finns många olika sätt att arbeta med temat utifrån de ovan föreslagna områdena. Är bild, drama/teater eller svenska inte dina ämnesområden – be en kollega om tips! Eller sök inspiration från litteratur/film. I UR:s serie *Skriv ord som känns* ges tips på övningar som kombinerar teater, bild och kreativt skrivande. Deltagarna i programserien är tonåringar med olika funktionsvariationer, men övningarna går utmärkt att använda för olika typer av elevgrupper inom grund- och gymnasieskolan.

Bild från föreställningen Human – Observation of mankind 2020.

Avslutningsvis

Tack för att du och din klass är en del av Human 2021! Har du några frågor om lärarhandledningen är du varmt välkommen att höra av dig till dramapedagog Linnea Lundberg. Har du övriga frågor om produktionen kan du kontakta producent Anna Eriksson. Kontaktuppgifter finner du på sista sidan i det här häftet.

Vi hoppas på intressanta samtal och spännande gestaltningar!

Referenslitteratur och media

Berg, A. (2020). *Prata scenkonst: En enkel metod för klassrummet. Om konst, strukturerade samtal och LGR11*. Borås/Uddevalla: Regionteater Väst. Finns att hämta som PDF från <https://www.regionteatervast.se/laerarrum/prata-scenkonst/>

Helander, K. & Ljungdahl, C. (2017). *Att öppna nya världar: En handledning om att gå på teater och dans med barn i förskola och skola*. Stockholm: Riksteatern. Finns att hämta som PDF från <https://www.riksteatern.se/om-oss/barn-och-unga/lararhandledningar/>

Skriva ord som känns [Tv-program]. (2019). Sverige: Sveriges Utbildningsradio AB.

Human – Observation of mankind hade urpremiär i januari 2020. På bilden: Bengt Jönsson, Karl Lindquist Vahter, Tomas Nyqvist, Elin Hedin, Sandra Lindquist Vahter, Stefan Vidmark och Catharina Backman

Medverkande Human

Koreograf: **KARL LINDQUIST VAHTER**

Tonsättare: **CATHARINA BACKMAN**

Dansare: **ELIN HEDIN, SANDRA LINDQUIST VAHTER**

Musiker: **TOMAS NYQVIST, STEFAN VIDMARK**

Tekniker: **PELLE PERSSON, ANDERS RUDOLFFSSON**

Producent: **ANNA ERIKSSON**

Dramapedagog: **LINNEA LUNDBERG**

Kommunikatör: **NINA FRIDELL**

Scenkonstchef: **MALIN HÜLPHERS**

Lärrarhandledningen är skriven av Linnea Lundberg.

Layout: Nina Fridell

Foto: Nicklas Lindahl, Anna Eriksson

Kontaktuppgifter

Linnea Lundberg, dramapedagog

linnea.lundberg@regionjh.se

063-14 67 20 / 073-097 18 38

Anna Eriksson, producent

anna.m.eriksson@regionjh.se

063-14 67 13 / 070-690 30 52

www.estrادنorr.se

Estrad Norr

www.estrادنorr.se

[Facebook.com/estrادنorr](https://www.facebook.com/estrادنorr)

Instagram [@estrادنorr](https://www.instagram.com/estrادنorr)

Besök oss

Estrad Norr, Kulturen

Krondikesvägen 93 c

Folkets Hus, Östersund

Skicka post

Region Jämtland Härjedalen

Estrad Norr, Kulturen

831 83 Östersund

